

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของคน เพราะการจัดการศึกษาเป็นปัจจัยหลักในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิดและคุณธรรมของบุคคล เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมและสร้างภูมิปัญญาให้แก่บุคคล การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจะช่วยให้ประชาชนมีคุณธรรม สามารถดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความรู้ความสามารถและทักษะในการแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต มีความสามารถในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีศักดิ์ศรี สามารถพัฒนาตนเองและร่วมพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้การจัดการศึกษาของประเทศเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ต้องการให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ เกิดความเป็นธรรม และเสมอภาคกับทุกคน มีการกระจายอำนาจไปสู่ระดับปฏิบัติการในสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา โดยให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้ตามวิธีการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) พร้อมทั้งเน้นการตรวจสอบและมีส่วนร่วมจากทุกองค์กรของสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ จำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดนโยบายและการวางแผนทางการศึกษาที่ถูกต้องมีประสิทธิภาพ ของการบริหารสถานศึกษาทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่นและระดับสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา ทุกระดับจะต้องเข้าใจและมองเห็นภาพรวมของการพัฒนาทางการศึกษาทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นด้านบริบท ปัจจัย กระบวนการและผลผลิตของระบบการศึกษาทุกระดับและประเภทของการจัดการศึกษาว่าอยู่ในระดับที่น่าพอใจหรือควรปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ข้อจำกัดที่เป็นอยู่อย่างไรบ้าง อันจะได้ใช้เป็นสารสนเทศสำหรับเพื่อประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพ (วิระยุทธ ชาติกาญจน์. 2555 : 28)

โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญยิ่ง ในการพัฒนาผู้เรียนและผลผลิตกำลังคนให้มีศักยภาพที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันด้านเศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยีกับนานาประเทศได้ การพัฒนาโรงเรียนให้มีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาผู้เรียนที่มี

คุณภาพนั้น ย่อมจะนำไปสู่ การบรรลุผลตามมาตรา 43 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่บัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ...” รวมถึง มาตรา 81 ซึ่งกำหนดให้ “ความรู้คู่คุณธรรม” เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 5) นอกจากนี้ยังจะช่วยจัดปัญหาวิกฤตทางการศึกษาต่าง ๆ ได้อาทิคุณภาพสถานศึกษาที่แตกต่างกันคุณภาพ ของผู้เรียนที่มีมาตรฐาน ไม่เท่าเทียมกัน ผู้เรียนขาดกระบวนการเรียนรู้ที่จะพัฒนางาน ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนั้น จึงเป็นความมุ่งมั่นของกระทรวงศึกษาธิการ ในอันที่จะพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษา ที่เกิดขึ้นตั้งแต่รากหญ้าของการจัดการศึกษา โดยลดความแตกต่างของการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้ได้ (อำรุง จันทวานิช. 2547 : 2)

จากการจัดการศึกษาของประเทศในอดีตพบว่า ปัญหาสำคัญของการบริหาร การศึกษา คือ การรวมอำนาจไว้ส่วนกลางขาดเอกภาพในการบริหาร ขาดประสิทธิภาพในการ จัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ครอบครัวย ชุมชน และสถาบันทางสังคมขาดการพัฒนา นโยบายอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ขาดความ เชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานของรัฐและการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือ และการประสานสัมพันธ์กันระหว่าง ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน (วรุณี ดวงจำปา. 2554 : 2) จากปัญหาดังกล่าวการปฏิรูป การศึกษาจึงได้มุ่งเน้นการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษา และมุ่งเน้น การกระจาย อำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการ โดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน (School based management) ตามหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ตลอดจนมีการนำระบบ และวิธีการบริหารจัดการแนวใหม่มาใช้ควบคู่กับการสร้างผู้นำ การเปลี่ยนแปลง มีการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณ ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ (demand side) โดยให้ผู้เรียนเลือกรับบริการ โดยมีแนวทางการปฏิรูป ดังนี้ คือ 1) กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา 2) พัฒนาระบบธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใส เป็นธรรม มีระบบการตรวจสอบที่มี ประสิทธิภาพ 3) พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษา 4) พัฒนาระบบบริหาร จัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเอกชนและทุกภาคส่วนใน

การจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ให้มากขึ้นและ 5) พัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 2)

การบริหารแบบมีส่วนร่วม จึงเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนที่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลง การที่จะบริหารงานโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนควรได้นำหลักการมีส่วนร่วม (Participation) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า ตัวแทนนักเรียนร่วมรับผิดชอบ ตัดสินใจในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความรู้สึกในการเป็นเจ้าของ และร่วมจัดการศึกษามากขึ้น ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการ ของบุคคลที่เกี่ยวข้องสร้างความเข้มแข็ง ในการบริหารโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง (ยุทธศิลป์ พานนนท์, 2546 : 3)

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่ทำหน้าที่จัดการศึกษา มีครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลที่มีหน้าที่และรับผิดชอบในการจัดการศึกษา การพัฒนาบุคคล ดังกล่าวจึงมีความสำคัญ ต่อการพัฒนาการศึกษา (รัตติกร พรณสุวรรณ, 2552 : 3) การที่จะทำให้อำนาจของครูสามารถปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดีและมีความพึงพอใจ จึงควรเกิดจากความร่วมแรงร่วมใจของทั้งฝ่ายบริหารและบุคลากรภายในโรงเรียนที่จะสร้างแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี ในขณะที่ข้าราชการครูเกิดความเข้าใจอันดี เกิดขวัญกำลังใจอยากจะทำเสียสละเวลา แรงกาย แรงใจให้กับโรงเรียนก็จะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพ แต่สภาพปัจจุบันปัญหา คือ บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน บุคลากรทุกฝ่ายมีจำนวนไม่สมดุลกับงานและต้องรับผิดชอบภาระหนักมีค่าครองชีพสูง ความก้าวหน้าในการทำงานเป็นไปด้วยความยากลำบาก มีข้อจำกัดอย่างมากในการ ขอลើงตำแหน่งให้สูงขึ้น ความแตกต่างของค่าการสอน ในสถานการณ์จำนวนครูขาดแคลนทำให้ข้าราชการที่ดี เก่ง หาช่องทาง โยกย้าย ไปอยู่หน่วยงานอื่น การบริหารงานมีความซับซ้อน ไม่อำนวยความสะดวกก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เหตุผลดังกล่าวน่าจะเชื่อได้ว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูไม่ดี โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา

โรงเรียนที่จัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีสิ่งสำคัญที่บ่งบอกได้อย่างชัดเจนหลายประการ ได้แก่ มีการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาที่ชัดเจน มีการกำกับติดตามงานสม่ำเสมอ ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและชุมชนมีความใกล้ชิดและไว้วางใจกัน มีการตั้งความคาดหวังของผลสำเร็จไว้สูง มีความเป็นผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้อย่างมีอาชีพทั้งครูและผู้บริหาร มีการสร้างโอกาสในการเรียนรู้และให้เวลาผู้เรียนในการทำงานกลุ่มมากขึ้น จัดสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นอย่างมีระเบียบ สะอาด และปลอดภัย มีการจัดหลักสูตร ที่ชัดเจน

สอดคล้องกับเป้าหมาย ใช้กลวิธีการประเมินที่หลากหลาย จัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียน มีความสนใจ กระตือรือร้นในการที่จะเรียนรู้ จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการจัดสิ่งที่จะเป็นอุปสรรคสำหรับการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน พัฒนางานอยู่บนพื้นฐานของการวิจัย ใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างเต็มที่และวางแผนงานอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2550 : 2-3)

ดังนั้นในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการบริหารการจัดการของโรงเรียนว่า คุณภาพของโรงเรียนและคุณภาพผู้เรียน จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ในงานวิจัยส่วนใหญ่พิจารณาประสิทธิผลของโรงเรียน (School effectiveness) ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานจากหลายปัจจัย ในงานนี้ได้มีนักวิจัยทางการบริหารองค์กรทางการศึกษาหลายท่าน มีความคิดสอดคล้องกันว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนนั้น จะขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ครูผู้สอน ระบบการบริหารจัดการ ผู้ปกครองนักเรียน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และบริบทของโรงเรียน ผลลัพธ์ที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนก็คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552 : 3) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา 4 วิชาหลักคือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ต่ำกว่าร้อยละ 50 สำหรับความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงานด้านการวิเคราะห์และการสร้างสรรค์ ยังต้องที่พัฒนาต่อไปในส่วนของ การศึกษาต่อเนืองนั้น แม้ว่าคนไทยได้รับโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากขึ้น แต่ก็ยังไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้สู่การใช้ประโยชน์ได้เท่าที่ควร สำหรับการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น คนไทยมีคอมพิวเตอร์ 57 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน การเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 116.7 คนต่อ ประชากร 1,000 คน ประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีความรู้ โดยในนิยามเดิมหมายถึงผู้ที่มีความสามารถในการอ่าน เขียน และคิดคำนวณ ซึ่งเป็นความรู้และทักษะพื้นฐานเบื้องต้น ที่นำไปสู่การคิดเป็น ทำเป็น มีเพียงร้อยละ 60 ของประชากรเท่านั้น

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูในการปฏิบัติงานกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้าง การมีส่วนร่วมของครูในการปฏิบัติงานอันจะส่งผล ถึงประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาและตรวจสอบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูในการปฏิบัติงานกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูในการปฏิบัติงานในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูในการปฏิบัติงานกับ ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูในการปฏิบัติงานกับ ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สมมติฐานการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีส่วนรวมอยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก
3. การมีส่วนร่วมของครูในการปฏิบัติงานกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในทางบวก

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 2,587 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 2,587 คน โดยเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 335 คน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของครูในการปฏิบัติงาน 4 ด้าน ดังนี้

2.1.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน (อคิน รพีพัฒน์. 2547 ; นาววินี ภูสุนทรเศศ. 2548 ; รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. 2550 ; วินัย ดิสงส์. 2550 ; ประชุม สุวดี. 2551 ; ทิพวรรณ แสนจันทร์ดิชัย. 2553 ; Amstein. 1969 ; Davis and Newstrom. 1985 ; จักรกฤษณ์ ปลัดเซ็น. 2555 ; สุภาพรรณ พงษ์เกษม. 2555)

2.1.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (อคิน รพีพัฒน์. 2547 ; นาววินี ภูสุนทรเศศ. 2548 ; วินัย ดิสงส์. 2550 ; สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์. 2551 ; ทิพวรรณ แสนจันทร์ดิชัย. 2553 ; Amstein. 1969 ; Davis and Newstrom. 1985 ; จักรกฤษณ์ ปลัดเซ็น. 2555 ; รัชฎมกล เกษียร. 2555 ; สุภาพรรณ พงษ์เกษม. 2555)

2.1.3 การมีส่วนร่วมในการประเมิน (อคิน รพีพัฒน์. 2547 ; นาววินี ภูสุนทรเศศ. 2548 ; รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. 2550 ; ทิพวรรณ แสนจันทร์ดิชัย. 2553 ; Amstein. 1969 ; บัวพัน ชันดี. 2551 ; อธิเดช สิทธิจันทร์. 2553 ; จักรกฤษณ์ ปลัดเซ็น. 2555 ; สุภาพรรณ พงษ์เกษม. 2555)

2.1.4 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (อคิน รพีพัฒน์. 2547 ; นาววินี ภูสุนทรเศศ. 2548 ; รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. 2550 ; ทิพวรรณ แสนจันทร์ดิชัย. 2553 ; Amstein. 1969 ;

บัวพัน ขันดี. 2551 ; อิทธิเดช สิทธิจันทร์. 2553 ; จักรกฤษณ์ ปลัดเซ็น. 2555 ; สุภาพรรณ พงษ์เกษม. 2555)

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของโรงเรียน 6 ด้าน ดังนี้

2.2.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน (Mott. 1972 ; Rutter et al. 1979 ; Purkey & Smith. 1983 ; Pollack. 1987 ; Mortimor. 1988 ; Caldwell & Spinks. 1990 ; Smith & Tomlinson. 1990 ; Sergiovanni. 2001 ; วาโร เฟ็งสวัสต์ดี. 2549 ; อรรวรรณ อุ๋นวิเศษ. 2549 ; สรวาฐติ บุญยีน. 2550 ; สุมิตร ขาวประภา. 2550 ; เสกสิทธิ์ ปานนูน. 2551 ; สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. 2551)

2.2.2 สภาพแวดล้อมที่ดี (Mott. 1972 ; Rutter et al. 1979 ; Purkey & Smith. 1983 ; Pollack. 1987 ; Mortimor. 1988 ; Caldwell & Spinks. 1990 ; Smith & Tomlinson. 1990 ; Sergiovanni. 2001 ; วาโร เฟ็งสวัสต์ดี. 2549 ; อรรวรรณ อุ๋นวิเศษ. 2549 ; สรวาฐติ บุญยีน. 2550 ; สุมิตร ขาวประภา. 2550 ; เสกสิทธิ์ ปานนูน. 2551 ; สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. 2551)

2.2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Mott. 1972 ; Rutter et al. 1979 ; Purkey & Smith. 1983 ; Pollack. 1987 ; Mortimor. 1988 ; Caldwell & Spinks. 1990 ; Smith & Tomlinson. 1990 ; Sergiovanni. 2001 ; วาโร เฟ็งสวัสต์ดี. 2549 ; อรรวรรณ อุ๋นวิเศษ. 2549 ; สรวาฐติ บุญยีน. 2550 ; สุมิตร ขาวประภา. 2550 ; เสกสิทธิ์ ปานนูน. 2551 ; สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. 2551)

2.2.4 ความพึงพอใจในการทำงานของครู (Mott. 1972 ; Rutter et al. 1979 ; Purkey & Smith. 1983 ; Pollack. 1987 ; Mortimor. 1988 ; Caldwell & Spinks. 1990 ; Smith & Tomlinson. 1990 ; Sergiovanni. 2001 ; วาโร เฟ็งสวัสต์ดี. 2549 ; อรรวรรณ อุ๋นวิเศษ. 2549 ; สรวาฐติ บุญยีน. 2550 ; สุมิตร ขาวประภา. 2550 ; เสกสิทธิ์ ปานนูน. 2551 ; สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. 2551)

2.2.5 ทรัพยากรทางการศึกษา (Mott. 1972 ; Rutter et al. 1979 ; Purkey & Smith. 1983 ; Pollack. 1987 ; Mortimor. 1988 ; Caldwell & Spinks. 1990 ; Smith & Tomlinson. 1990 ; Sergiovanni. 2001 ; วาโร เฟ็งสวัสต์ดี. 2549 ; อรรวรรณ อุ๋นวิเศษ. 2549 ; สรวาฐติ บุญยีน. 2550 ; สุมิตร ขาวประภา. 2550 ; เสกสิทธิ์ ปานนูน. 2551 ; สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. 2551)

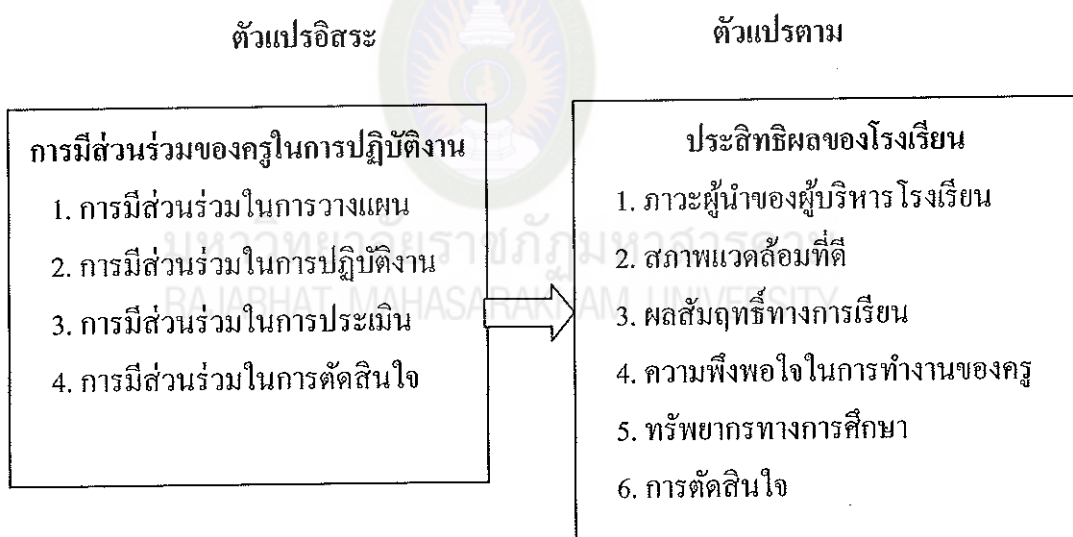
2.2.6 การตัดสินใจ (Mott. 1972 ; Rutter et al. 1979 ; Purkey & Smith. 1983 ; Pollack. 1987 ; Mortimor. 1988 ; Caldwell & Spinks. 1990 ; Smith & Tomlinson. 1990 ; Sergiovanni. 2001 ; วาโร เฟ็งสวัตต์. 2549 ; อรวรรณ อุ่นวิเศษ. 2549 ; สราวุฒิ บุญยยืน. 2550 ; สุมิตร ขาวประภา. 2550 ; เสกสิทธิ์ ปานนูน. 2551 ; สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. 2551)

3. ระยะเวลาในการวิจัย

ปีการศึกษา 2556 ระหว่างเดือน ธันวาคม 2556 – มกราคม 2557

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถนำเสนอกรอบแนวคิดในการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการปฏิบัติงานกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ดังนี้ ดังแผนภาพประกอบที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้บุคคลได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาร่วมวางแผน ตัดสินใจ ประเมินผล ร่วมปฏิบัติงานต่างๆ การมีส่วนร่วมควรทำด้วยความสมัครใจ และตั้งอยู่บนพื้นฐานความเสมอภาค ซึ่งการให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติอย่างแท้จริง จะส่งผลให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ สามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง ความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยการร่วมมือกันประชุม วางแผน เพื่อเตรียมการทำงานไว้ล่วงหน้า แล้วกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ วิธีการแก้ปัญหา ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาผู้เรียน ระดมทรัพยากร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน งบประมาณ และสภาพแวดล้อม ในการดำเนินงานของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยการประสานความร่วมมือกันในการทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยพิจารณาจากกรณีศึกษา การพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาวิชาการ การปรับปรุงแผนการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การสอนซ่อมเสริม การจัดทำแผนการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ภายใต้กระบวนการและข้อตกลงร่วมกัน เพื่อให้การทำงานเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.3 การมีส่วนร่วมในการประเมิน หมายถึง ความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ในการมีส่วนร่วมประเมินการใช้หลักสูตร การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การพัฒนาและปรับปรุง การใช้งบประมาณตามแผนปฏิบัติการ การปฏิบัติงานของครูและบุคลากร การปฏิบัติงานตามโครงการ การพัฒนาบุคลากร การประกันคุณภาพ และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากรายได้ของโรงเรียน ด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม

1.4 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง ความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยการแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อเลือกแนวทางในการทำงาน ที่คิดว่าดีที่สุด เพียงทางเลือกเดียวจากหลาย ๆ ทางเลือก โดยพิจารณา

จากการดำเนินงานในแต่ละ โครงการ/กิจกรรม การรับทราบปัญหา แก้ปัญหา การพัฒนา นโยบาย แผนกลยุทธ์ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ครัวเรือน การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูล สารสนเทศ การจัดซื้อหนังสือ วัสดุอุปกรณ์ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ การพัฒนาหลักสูตร ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานในโรงเรียนให้มี ประสิทธิภาพ

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียน หมายถึง ความสำเร็จในการปฏิบัติงานให้บรรลุ วัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของ โรงเรียนที่กำหนดไว้โดยพิจารณาจาก ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน ความพึงพอใจในการทำงานของครู สภาพแวดล้อมที่ดี การตัดสินใจ ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน และการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถจำแนก ประสิทธิภาพออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่

2.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน หมายถึง ความสามารถในการใช้ศิลปะ ในการจูงใจ สั่งการ โน้มน้าว มีการบริหารที่ยืดหยุ่น พยายามที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เสนอแนะวิธีการใหม่ ๆ รู้จักแก้ปัญหา เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน มีเป้าหมายใน การทำงานที่ชัดเจน มีความเสียสละ มีวิสัยทัศน์ มีความมุ่งมั่น มีการมอบหมายงาน รับฟัง ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน คำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล และกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.2 สภาพแวดล้อมที่ดี หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีความ สะอาดร่มรื่น เป็นระเบียบ เรียบร้อย มีความปลอดภัย อาคารเรียนมีความมั่นคง ห้องน้ำ – ห้อง ส้วมสะอาดถูกสุขลักษณะ มีห้องพักรุที่เอื้อต่อการทำงาน มีห้องเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มีที่นั่งพักผ่อนสำหรับผู้เรียน มีบริการน้ำดื่มที่สะอาดเพียงพอ มีการควบคุมคุณภาพอาหาร มี บริการสุขภาพอนามัย มีบริการห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ และ โสตทัศนูปกรณ์ มีวัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งผู้บริหาร โรงเรียนต้องใช้ ความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อ โน้มน้าวความรู้สึกรักของครูในการทำงาน และ ผู้เรียนให้พอใจที่จะเรียน

2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้านความรู้หรือด้านทักษะบางอย่างของผู้เรียน โดยพิจารณาจากผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีความรู้ตามหลักสูตร สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี เรียนจบตาม หลักเกณฑ์ เข้าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อันเป็นผลมาจากการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถตามจุดมุ่งหมาย
ที่โรงเรียนกำหนด

2.4 ความพึงพอใจในการทำงานของครู หมายถึง ความรู้สึกของครูต่อการทำงาน
ในโรงเรียน ที่เป็นความพึงพอใจในการทำงานจากการกำหนดโครงสร้างการบริหารงาน
รูปแบบการบริหารจัดการ ตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย เงินเดือน ค่าตอบแทนและสวัสดิการ
บรรยากาศในการทำงาน ความไว้วางใจจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาที่มีมาตรฐาน
การพิจารณาผลการปฏิบัติงาน การยอมรับจากสังคมและชุมชน ความผูกพันต่อโรงเรียน ทำให้
ครูเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่น ที่จะทำงานด้วยความเต็มใจ ยอมสละเวลาหรือ
พยายามทุ่มเทแรงกาย แรงใจ และสติปัญญาให้แก่การทำงานนั้นประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

2.5 ทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้การบริหาร
จัดการศึกษาดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็น บุคลากร งบประมาณ วัสดุ
อุปกรณ์ เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาคารเรียน ครูภัณฑ์ สื่อการเรียน ที่นำไปใช้เพื่อการจัด
การศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด

2.6 การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการใช้เหตุผลของครูในการวิเคราะห์เพื่อหา
แนวทางในการทำงานที่คิดว่าดีที่สุด ซึ่งเป็นทางเลือก ที่ถูกต้องตามเหตุผล โดยพิจารณาจาก
การพัฒนานโยบายของ โรงเรียน การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การจัดทำ
โครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ การออกแบบสื่อการเรียนการสอน การคัดเลือกวัสดุอุปกรณ์
การวางแผนจัดหางบประมาณ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ การกำหนดวิสัยทัศน์ การ
พิจารณาจัดสรรงบประมาณ การพิจารณาความดีความชอบ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี
อันเป็นผลนำไปสู่เป้าหมายการทำงานที่โรงเรียนกำหนด

4. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

5. ครู หมายถึง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานสายผู้สอน
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ปี
การศึกษา 2556

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูในการปฏิบัติงานกับ ประสิทธิภาพ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
2. ใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนในการวางแผน และพัฒนาการมีส่วนร่วม ของครูในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้นไป
3. ได้ข้อมูลในการปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของครูใน การปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อ โรงเรียนมากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY